

Чорненький Руслан Степанович, *магістрант,*
Островецький Віктор Михайлович, *к.е.н, доцент,*
доцент кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

АНАЛІЗ ПОНЯТІЙНОГО АПАРАТУ ПОНЯТТЯ «КОНФЛІКТ ІНТЕРЕСІВ»

Необхідність боротьби з усіма проявами корупції є безсумнівною, що особливо відзначається в останні роки в нашій країні. Це зумовлює потребу дослідження та врегулювання нової для української науки категорії - конфлікту інтересів, яка набуває особливого значення та актуальності.

Термін «конфлікт інтересів» порівняно недавно увійшов у вітчизняну практику, хоча в провідних країнах світу використовується вже тривалий час.

Конфлікт інтересів також трактують як протидію сторін заради досягнення певної мети. Також відзначається, що конфлікт інтересів може бути: міжособистісним, економічним, політичним, військовим, сімейним, соціальним, міжнародним, що не вимагає застосування спеціальних процедур врегулювання (втручання психологів та інших фахівців) або такий, що потребує відповідних процедур [1].

І. Лопушинський виходить з того, «термін „конфлікт інтересів" має чітке визначення, а от на практиці його порівняно складно схарактеризувати, оскільки межі між державними та особистими інтересами не завжди чітко визначено», а тому треба проводити «аналіз чинного та перспективного українського законодавства на предмет забезпечення належних умов для уникнення конфлікту інтересів на державній службі, створення та намагань створення відповідних органів у системі державної виконавчої влади» [2]. О. Підхромний відзначає, що конфлікт інтересів можливий у ситуації фінансової компетентності всіх учасників [3].

Б. Витвицький визначає конфлікт інтересів як ситуацію, коли публічний службовець приймає рішення щодо взяття громадян на роботу, закупівлі товарів чи послуг для державного органу, виносить судове чи міністерське рішення під впливом фінансових, сімейних або партійно-політичних інтересів окремого публічного службовця, який виносить таке рішення [4].

В Законі України, який правда вже втратив чинність, «Про засади запобігання і протидії корупції», конфлікт інтересів трактувався в якості суперечності між особистими майновими чи немайновими інтересами особи або близьких їй осіб і її службовими повноваженнями. Наявність суперечності може впливати на об'єктивність чи неупередженість прийняття особою рішень, та на вчинення або невчинення дій під час виконання нею службових повноважень [5].

В діючому Законі України «Про запобігання корупції» поняття конфлікту інтересів розділяється і дається визначення термінів реального та потенційного конфліктів [6].

Потенційним вважається конфлікт інтересів, який передбачає наявність у особи приватного інтересу в сфері, в якій вона виконує службові або

представницькі повноваження, що може впливати на об'єктивність або неупередженість прийняття даною особою рішень, чи на вчинення / невчинення дій під час виконання даних повноважень. Основні ознаки потенційного конфлікту наведені на рис. 1.1.

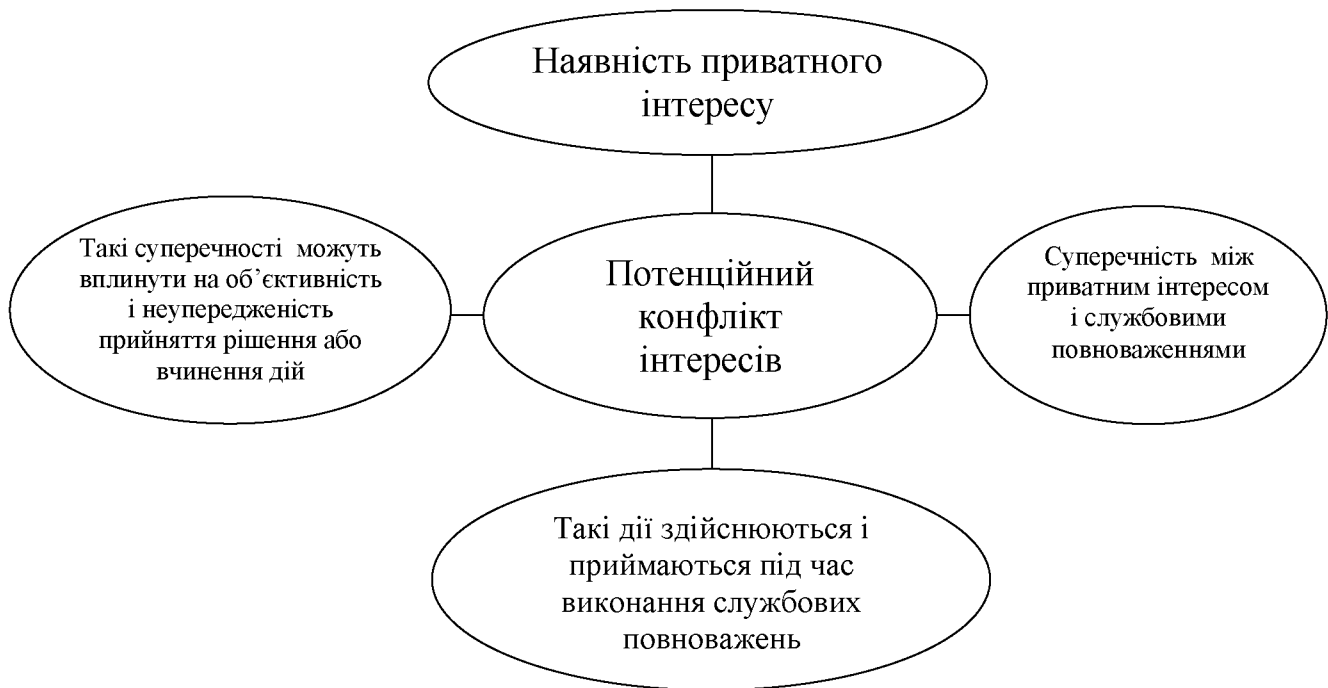

Рис. 1. Ознаки потенційного конфлікту інтересів

Даний вид конфлікту на публічній службі є особливо важливим в тих випадках, коли він стає перманентним і може тривати протягом тривалого часу. Саме тривалі часові рамки негативно впливають на виявлення приватного інтересу в публічного службовця і подолання цього явища. Фактично виникає ілюзія нормальних професійних відносин у публічній службі, яка може тривати по різному у залежності від характерів публічних службовців, які співпрацюють, однак, з часом все-таки виникне порушення спілкування.

Потенційний конфлікт переходить у реальний. Реальний конфлікт інтересів також передбачає суперечність між приватним інтересом державного службовця та його службовими або представницькими повноваженнями, що не тільки може потенційно вплинути, а таки реально впливає на об'єктивність або неупередженість прийняття даною особою рішень, чи на вчинення / невчинення дій під час виконання даних повноважень.

Реальний конфлікт інтересів, який фактично вже відбувся (це його головна відмінність від потенційного) заслуговує більшої уваги. Саме цей конфлікту інтересів загострює ефективну роботу усієї публічної служби. Його врегулювання в окремих випадках потребує залучення зовнішнього контролю та в ході позбавлення від реального конфлікту інтересів особи можуть бути притягнуті до відповідальності.

З урахуванням цього конфлікт інтересів може означати, на наш погляд, розбіжності, пов'язані з наданням переваг.

На нашу думку, конфлікт інтересів на публічній (державній) службі може виражатися в розбіжності між інтересами держави, суспільства з одного боку і інтересами державного службовця з іншого.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проблема конфликта общественных и личных интересов // Гопси. URL: <http://gopsy.ru/otnosheniya/ssory/konflikty/konflikt-interesov.html> (дата звернення: 20.04.2019 р.).
2. Лопушинський І.П. Конфлікт інтересів на державній службі: проблеми законодавчого врегулювання в Україні // НБУВ. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Npchdu_2010_130_117_4 (дата звернення: 22.04.2019 р.).
3. Підхромний О.М. Класифікація чинників фінансової безпеки України: теоретичний і практичний аспекти // НБУВ. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/binf_2015_1_47 (дата звернення: 24.04.2019 р.).
4. Витвицький Б. Корупція, верховенства права та Україна. Огляд важливих аспектів системи запобігання та протидії корупції. Вашингтон, округ Колумбія та Детройт, штат Мічиган. 27 лют. – 3 берез. 2012 р.
5. Закон України «Про засади запобігання і протидії корупції» / Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 40, ст.404 // Верховна Рада України. URL: <https://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3206-17/paran11#n11> (дата звернення: 24.04.2019 р.).
6. Закон України «Про запобігання корупції» / Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 49, ст.2056 // Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення: 24.04.2019 р.).

Ляхович Іванна Василівна, магістрантка,
Купчак Володимир Романович, д.е.н., доцент,
професор кафедри міжнародної економіки,
маркетингу і менеджменту

ДО ПИТАННЯ ЗМІНИ ПАРАДИГМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ У СФЕРІ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Україна є великим ринком, що розвивається, забезпечуючи розширення бізнесу зі стратегічним розташуванням у центрі Європи, з ефективними зв'язками з Близьким Сходом. Тим не менше, започаткування бізнесу або розширення операцій в країні є адміністративною тяганиною, яка ускладнена бюрократією і дорогими процедурами.

За підсумками 2018 р. Україна посіла 71 місце серед 190 країн світу (між Киргизією та Грецією) щодо легкості ведення бізнесу, що на 5 позицій вище у порівнянні із рейтингом Ведення бізнесу – 18 (рис. 1).

Трійку лідерів рейтингу легкості умов ведення бізнесу очолюють Нова Зеландія (86,59 бали), Сінгапур (85,24) та Данія (84,64). Географічні сусіди України посідають вищі позиції у рейтингу: Польща – 33 місце, Угорщина – 53, Словаччина – 42, Румунія – 52, Молдова – 47, Туреччина – 43, Білорусь – 37, Російська Федерація – 31. Для порівняння, за 2014-2018 роки Україна піднялася в рейтингу на 24 позиції. В той же час, в 2017 р. Україна піднялася на 4 позиції у рейтингу і посіла 76 місце (рис 2.).